

надъ главитѣ наkonto висѣше „бѣсилка“ или „заточение“, най-малко. Българскиятъ народъ се изтрѣбѣше чрезъ кланета и разорения; най-добритѣ интеллигентни сили, които не бѣха загинали подъ ножа на башибозука и черезина, бѣха изпращани на заточение; турското правителство, свѣрхъ това, искаше да покаже, че всичко що става въ страната, е дѣло на нѣколко „чапкѣни“ (крайове), подклаждани отъ „московскитѣ комитети“. Наистина, гласовѣтъ на филантропи и кореспонденти бѣха се раздали на Западъ; наистина, Аксаковци бѣха мобилизирали своитѣ морални сили; наистина, сръбско-турската война, въ която вземаха участие много млади българи, обещавахе нѣщо; но вътре въ страната се опитаха да взематъ адреси и прошения, съ които българскиятъ народъ да заяви, че е благодаренъ отъ турския режимъ. Такива адреси бѣха изготвени да се подадатъ и отъ Цариградъ (инициатори д-ръ Стоянъ Чомаковъ, Пандуровъ). Върху Негово Блаженство българскиятъ екзархъ Антимъ I се упражняваше голѣмъ натискъ, за да вземе самъ той инициативата за подаване на такива изявления и отъ Цариградъ.

Вѣрни на отечественитѣ интереси, твърди въ вѣрата за добро бждеще, силни духомъ и предъ голѣмитѣ нещастия на народа останаха нѣколко патриоти въ Цариградъ, на чело на които негласно и безмѣлвно стоеше Антимъ I. Той бѣше получилъ многобройни потресни изложения за положението въ епархиитѣ; той бѣше уведоменъ, че тамъ турски чиновници „българи“ се грижатъ да взематъ благодарствени адреси; той знаеше отъ друга страна, че Русия не ще остави току-така безъ защита християнитѣ въ Турция, особено българитѣ. Антимъ I бѣше голѣмъ български патриотъ, готовъ на всички жертви за доброто на България.

Инстинктивно и подъ впечатление на онова, което се загатваше отъ епархиитѣ — въ главата на Антима I пониква мисълта, да се съставятъ и представятъ не благодарствени адреси на Султана и Великата Порта, а да се отправятъ „български делегати“ при европейскитѣ дворове и да заговорятъ отъ името на българския народъ високо и смѣло, да искатъ енергическата намѣса на великитѣ сили за спасение и освобождение на България.

Въ тѣсенъ кръгъ на добри българи Антимъ I внушава мисълта и предоставя на тѣхъ по-нататъшното действие. Той бѣше се изказалъ открито и не се боеше да стигне участъта на цариградския патриархъ (Григория) въ време на грѣцкото освободително движение въ 1821 г. Не можеше голѣмиятъ родолюбецъ и първи духовенъ избраникъ и водачъ на българския народъ да не съзнава, че священъ дългъ и на Екзархията се налага въ